

Leon Elautprijs 2024 van de KANTL **(periode 2020–2023)**

Johan Vanhecke, Voor moedertaal en vaderland. Hendrik Conscience biografie (Uitgeverij Vrijdag, 2021)

De jury, bestaande uit Marcel De Smedt, Wim Vandenbussche, Leen van Dijck, Rik Vosters en Piet Couttenier (voorzitter), heeft unaniem beslist de prijs toe te kennen aan Johan Vanhecke voor zijn werk *Moedertaal en vaderland. Hendrik Conscience biografie*, in 2021 gepubliceerd bij Uitgeverij Vrijdag te Antwerpen.

Juryverslag

Het gaat om de eerste volwaardige biografie van Conscience. Men heeft er lang naar uitgezien: ze verscheen 138 jaar na het overlijden van de auteur. Ze vult een grote leemte. Iedereen die zich voor Conscience interesseert of er onderzoek wil over doen, miste een volledige en degelijke biografie. Het boek verschaft niet alleen een betrouwbaar levensverhaal van de persoon Hendrik Conscience op cultureel en politiek vlak, maar ook van zijn schrijverscarrière, als zeer productief en succesrijk auteur die ook nog eens de grondlegger werd van de jonge Vlaamse romanliteratuur. Daarbovenop biedt de biografie, en dit door de bepalende en legendarische rol die Conscience erin heeft gespeeld, een levendig beeld van de eerste fase van de culturele bewustwordingsacties door zogenaamde *Vorkämpfer* van de Vlaamse Beweging in België. Het enthousiaste culturele en artistieke leven van die beginjaren komt hier tot leven.

De sterkte ligt vooral in de manier waarop de auteur erin is geslaagd alle relevante feiten en bronnen te verzamelen, zoals ook het verloren gewaande zogenaamde Brusselse archief, en in één chronologisch verband te plaatsen. De bronnenstudie is indrukwekkend. Na Vanhecke, die geen snippet onvermeld liet liggen, zal er waarschijnlijk weinig of geen nieuwe informatie meer opduiken. Zijn boek zal een referentiewerk blijven en onmisbaar zijn voor verder onderzoek. Nog niet alles is opgeklaard, zoals bijvoorbeeld Consciences tijd als directeur van het Wiertz-museum, en in dat opzicht zal de biografie ook verdere studie stimuleren.

Vanhecke is er ook in geslaagd om met de vele feiten en bronnen toch een levendig portret te geven van Consciences turbulente leven in de context van zijn tijd en dat in een vlot leesbare taal. Hij creëert het beeld van een bevlogen, romantische, hard werkende, maar ook tragische figuur, die zijn idealisme zag gecounterd door afgunst, tegenkanting en depressie. Zijn tegenstrevers worden goed in kaart gebracht en waar nodig ontmaskerd. We krijgen ook een goed beeld van de impact van het openbare optreden van Conscience, die blijkbaar beschikte over een fenomenaal en bezielend redenaarstalent. Vanhecke heeft ook oog voor de kleine kantjes van zijn held, zoals zijn eigengereidheid, ijdelheid en trots, wat de biograaf ongetwijfeld siert.

Dat neemt zijn grote waardering niet weg. Dat blijkt vooral uit een persoonlijke nabeschuiving waarin hij het voor Conscience opneemt tegen recente criticasters.

Johan Vanhecke schreef een rijke, boeiende en bijzonder goed gedocumenteerde Conscience-biografie. De jury had daarom voldoende redenen om hem met de Elautprijs 2024 van de KANTL te bekronen.